

۱۲۳. □□) □ ۶ ~~~~~

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم دینی ، علمی ، ادبی ، سیاسی ہفتہ لقی مجموعۃ اسلامیہ در اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب و مدیر مسئول : ح . اشرف ادیب

جلد ۱ - ۸

عدد ۲۵ - ۲۰۷ ۹ رمضان ۱۳۳۰ پنجشنبه ۹ اگستوس ۱۳۲۸

عدد ٢٥ - ٢٠٧

۹ رمضان ۱۳۳۰

نخستین

۹ اگست ۱۳۲۸

رساله طو تشدی . آجدم، کوز کزیدرم، لیکن طوغریسی یا اطلاع رساله بی ورن ذات کی بی مسرور ایدمدی . اعاده ایلدیکم صرده کنیدیسی کی نیم یوزمده دخی تبسم بشاشت بولنامسی آنک یوزنده برخیرت پیدا ایدیوردی . هله آناتولی به منسوب برذاتک طرز تلفظی تقلید ایتک آناتولی ده کی بر چوق اخوان دینزی کولدیرمز؛ بالعکس متأثر ایدر، قیزدیر .

بوندن اول یازدیغ بر ملاحظه مطبوعاتک تقیید و یا تخیلیسی بر احتیاج تدریجی ایله وقوع بولق لازم کله جکندن بحث ایلش ایدم . بواکی صورتده دخی مبالاسزلق اغراضی تحریک و بحرانی تشدید ایدر . مطبوعات حقنده کی تدابیر اخیرده دن طولای بعض غزله لر آله بیلدکلیینه کیتمهک باشلادیلر . آنلره اویق حیت صحیحیسی اولان عثمانلیلر ایچون طریق نجاتدن صایمق دیمکدر .

ج - ش - ز

مکاتیب

هندستانه خابر مخصوصه :

هند یولنده

۴

نفوذ اهاب ، بیروت مکتبی :

بیروت اهالیسی ایستر اسلام ایستر خرسدیان اولسون ایچلرند ترکیه بیلیر کیمسه لره نادراً تصادف اولنور . دور سابقده ولاحقده ترکیه لسانک تعمیمی ایله اهالی بی نفوذ اجانبیدن تخلص ایچون بورایه تعیین اولنان والیر طرفندن هیچ جدی بر تشبث اتخاذ اولنمیشدر . شاذ و نادر اوله رق بو فکرده بولنان والیرک بو باده کی لایحه لرینه باب عالی حواله سمع اعتبار ایلنمیشدر . بیروت ولایتده کی معارف عثمانیه اناتولیده کی ولایتلرک پک مادوننده در . حکومت و دولت طرفندن وقتیه معارفله لسان عثمانیک تعمیمی حقنده بذل همت و اهمیت اولنمیه دی ذکی و افراط درجه سنده فطین اولان بیرو - اهالی عله سنک جمله سی بوکون ترکیه لسانیه تکلم ایدر واجیلری بو بوک وعظمتی کورمکدن قورنولورلدی . بیچاره اهالینک قسم اعظمی کنیدی لسان مادرزادلی بولنان عربجه بی بیه - قواعد صرفیه ونحو بیه توقفا - طوغری اوقوبوب یازمه غیر مقتدردرلر . ترکیه لک نشر و تعمیمه چالیشماق یوزندن دکلیدرکه ، کریدی ده عادتاً کنیدی رضامن والمزله بوکونکی حاله کتیردک .

بغداد ولایتده ترکیه لسانی تعمیم بوراسی قدر لازم دکلدی . زیرا اورا اهالیسی دائماً کردلر و ترکیه ل حال تماسده بولنق سایه سنده هرکس آز چوق ترکیه قونوشور . برده بغداد ولایتی قدر بیروت ولایتده حکومتک مکاتب خصوصیه و رسمیه سی یوقدر . حالبوکه بوراده هرشیدن اول والزم و نماز و اوروج کی فرض و واجب برشی وارسه معارفک نشر و تعمیمیدر . اهالی بی اجنبی بو بوندوغی آلندن انحق بوسورتله تخلص ایتک ممکندر . اوله اولسه معاملات حکومتک لسان عربی ایله اجرا و تطبیق اولنمسی طلب ایتکده اهالینک حق و اردر . ذاتاً ایکیده برده یرلی و مخالف وضعیتی طاقیان غزله لر معاملات رسمیه ایله تبلیغاتک عربجه ایله نشرینی طلب ایتکده درلر . بو خصوصده

مطبوعات محلیه دن زیاده اصرار والاح ایدن (المقید) غزله سیدر . اگر بومطالبه علیه آلتنده - ضمیرمستر - کی خنی بر مقصد بوغیه - بکافایرسه - تمامیه حقیدر .

انکلتزه دولتی طرفندن انکلیزجه لسانک نشر و توسیسی ایچون ویریلان تخصیصاتک یوزده برنی بیه حکومت عثمانیه صرف ایتدور . حالبوکه مکاتب خصوصیه اسلامیه واجیه ده ترکیه لسانک تدریسیله تعمیمی ایچون حکومت مز معاونت نقدیه ده بولنق مجبورینده در . تعیین اولنه حق معلمکده مأموریتلری معارف مدیریت طرفندن تصدیق اولنمیدر . بوشرائطی قبولی ایتیان مکاتبلری سد و تعطیله حقمن واردر .

بیرونده کی مکاتب اجنبیه ایله معارف مدیریت اده سنده هیچ بر وجهله بر رابطه یوقدر .

معارف مدیریت ایسه - امتیازات اجنبیه ایله حکومتک قدرستزلیکی یوزندن - سس چیقاراماقده در . زیرا بویه بر فکرده اولدیغی اجنبیلر حس ایده جک اولورلرسه ، دقیقه سنده یا یغری قویارلر . حال حاضرده بیروت معارف مدیریت بولنان فائق پک بیروته یکی مواصلت ابتدکی زمان مکاتب اجنبیه مدیر وریشلری طرفندن کنیدیسه بیان خوش آمدی ایدلکدن ماعدا ، بر قاج کون صکره کنیدیسی ، آنلری زیارت ایتکده قرار ویرمش و فعلاً مکاتبلری قدر کیتدیکی حالده پک باردانه بر صورتده قبول ایتشدر ، حتی کنیدیسه اعاده زیارتده بیه بولنقه تنزل ایتامشدر .

بوندن بشقه ینه بر اجنبی مکاتبتک مکافات رسم توزیمه دعوت اولندیغی حالده ، اصولاً و زراً کت مکافاتک طلبیه توزی ولایت معارف مدیریت طرفندن اجراسی ایجاب ایدرکن مع التأسف فرانسه قونسولوسی جنابلی قصولانه اوله رق بو وظیفه بی اجرا ایلشدر . بر عثمانی ولایتده بر عثمانی معارف مدیریت بو قدر اهمیت و برمامک تحقیر و توهین معناسی تضمن ایتیزی ؟!

بوکی طاتسز لفرک یکانه سبی ایسه ، وقتیه و حالا بزم طرفزدن تعمیمی لازم کان معارفک اجنبیلر طرفندن اجرا اولنمیدن ایلری کلشدر . صکره ده جالب دقت و امان برشی وارسه بزم مکاتبلر حزرک حضرت آدم دورنده کی طرزده بولوب ، مکاتب اجنبیه من کل الوجوه رقابت ایده مامسی کیفیتیدر . اون ، اون ایکی سنه بر اجنبی میسیونر مکاتبتک دوام ایدن بر عثمانی طفل معصومک اعماق قلبنده عثمانلیق حسی قاله بیلیری ؟ حاشا وکلا ! میسیونرلر مکاتبتده بر اسلام جوجفه ویریلان درسله ، بر غیر مسلم جوجفه ویریلان درس ییننده هیچ برفرق و تفاوت اولدیغی کی کتابلری ده برذر . بو کتابلرک هان هر صیفه سنده خرسقیانغه عائد عادات و اخلاق ایله شلیقه متعلق جمله لروارد که هان بر قاج یوزدغه معصوم طلبه لک کوزینه ، وجدانه ، دماغنه ، قوا و حیانه ایستر ایستمز ایلشیر . بو حال سنه لرجه - اشناین و تبرینغ مفازله لرک ره قلام واعلانلری کی - کوز اوکندن کچرسه ارتق او طفل معصومه اسلامیتدن ، عثمانلیقدن بر اثر براقیری ؟!

یوقدرله اکثفا اندله ینه زبانی یوقدر . فقط صباح ، اقشام غیر مسلم طلبه لرله برابر مکاتبتک عبادتخانه سی تشکیل ایدن کلیسایه مسلملرک کیتیمی اصولی جاریدر .

انای عبادتده بر مسلم طلبه لک غیر مسلملرله برابر بولنسی شرط اتخاذ قلنمش و پروگرامده ادخال اولنشدر . حقایق دینی و مذهبییه سیله اسلامیتده جاری اولان عرف و عاداته حقیه و لایقیه واقف اوله میان بر کوچوک جوجوق بو مکاتبلره دوام ایتدکن صکره کرکی کی (نصر) ایله خرسقیانلی قبول ایتک طبیعتیه مجبوردر .

عقائد دینییه سیله عادات و اعتقاداتی اسلام مکاتبلرند کو چو کلکدن برو تحصیل ایتکده موفق اولانلر بر آرزو بودکدن صکره بوکی مکاتبلره کیره جک اولورلرسه احتمالدرکه مکاتب مذکورده نک عوامل و مؤثراندن یا قه لرینی قورناره بیلیرلر ، یوقسه عکس تقدیرده محالدر .

ایشته حکومتک وظیفه نظیفه سی بوراده عنقه سیله کتب وضوح ایدر ، بیروت مسلمانیلری پک غیرتی و حمیتی اولدقلمچون حکومته معارفک نشر

بیروت ولایتی داخلنده موجود مکاتب مختلفه ایستاتستیک جدولی

اسامی قضا	مکاتب رسمیه			نیم رسمی مکاتب			مکاتب خصوصیه اسلامیہ			مکاتب خصوصیه غیر مسلمہ			مکاتب اجنبیہ			یکون		
	مکاتب	طلبہ و طالبات	مأمور و معلم	مکاتب	طلبہ و طالبات	مأمور و معلم	مکاتب	طلبہ و طالبات	مأمور و معلم	مکاتب	طلبہ و طالبات	مأمور و معلم	مکاتب	طلبہ و طالبات	مأمور و معلم	مکاتب	طلبہ و طالبات	مأمور و معلم
بیروت قضا	۷	۷۵۳	۷۱	۸	۱۱۰۹	۲۱	۱۴۵	۳۳۷۵	۲۵	۲۳۸۰	۲۱	۱۳۹	۷۷۰۹	۵۰	۴۲۷	۱۱۱	۱۰۴۲۶	۸۲۶
صیدا	۲	۱۵۷	۱۰	۱۲	۱۳۵۵	۱۳	۰	۰	۰	۲۰۸	۳	۹	۳۹۵	۵	۲۹	۲۴	۲۱۱۵	۸۹
صور	۲	۱۶۳	۶	۱	۶۰	۱	۰	۰	۰	۳۵	۱	۲	۲۶۵	۵	۱۶	۱۰	۷۲۳	۲۸
مرجعیون	۱	۳۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۴۵۵	۸	۱۵	۲۳۸	۶	۹	۱۵	۷۲۴	۲۶
طرابلس شام	۲	۱۵۲	۱۵	۳	۴۱۰	۱۵	۵۶	۱۳۷۷	۳۵	۱۰۲	۲	۳	۱۱۵۰	۱۰	۶۵	۵۳	۳۱۹۱	۱۵۴
عکاک	۴	۱۷۶	۷	۰	۰	۰	۵	۹۱	۵	۴۶	۱	۱	۱۱۷۵	۱۴	۳۷	۲۴	۱۴۷۸	۵۰
حصن الکراک	۲	۸۴	۴	۰	۰	۰	۳	۵۷	۳	۲۱۶	۵	۵	۱۹۷	۴	۶	۱۴	۵۵۲	۱۸
صافیتا	۲	۵۵	۴	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۰	۱	۲	۸۰	۲	۲	۵	۱۶۵	۸
مکا	۳	۱۴۲	۱۴	۲	۲۷۱	۲	۰	۰	۰	۸۹۱	۱۴	۰	۵۶۵	۵	۱۲	۲۴	۱۸۶۹	۷۶
حیفا	۱	۵۵	۳	۳	۴۸۲	۳	۴	۳۲۲	۳	۱۳۲۴	۸	۴۰	۱۳۶۱	۸	۳۸	۲۳	۳۲۴۴	۹۶
ناصره	۲	۱۱۵	۲	۲	۸۵	۲	۱	۳۰	۱	۵۲۴	۱۶	۲۹	۱۳۲۶	۲۳	۷۰	۴۴	۲۰۸۰	۱۰۶
طبریا	۲	۷۵	۴	۲	۱۶۵	۲	۰	۰	۰	۵۰۰	۴	۲۴	۹۸	۳	۹	۱۱	۸۳۸	۴۵
سند	۱	۲۵	۲	۳	۴۷۲	۳	۱۲	۰	۰	۸۶۲	۸	۴۰	۷۲۲	۹	۳۲	۲۱	۴۹۸۱	۸۶
لاذقیه	۱۲	۳۷۸	۲۴	۲	۲۷۳	۲	۱۷	۵۶۴	۱۷	۲۰	۱	۱۷	۷۹۱	۸	۵۳	۴۰	۲۰۲۶	۱۰۳
جبیلہ	۱۹	۳۱۱	۱۷	۲	۱۲۸	۲	۳	۰	۰	۴۱	۱	۲	۰	۰	۰	۱۳	۴۳۹	۱۶
حرقب	۱۱	۲۸۸	۱۳	۱	۵۲	۱	۱	۵۰	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴	۴۳۱	۲۱
صہیون	۹	۲۳۴	۱۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۹	۲۳۴	۱۱
نابلس	۶	۴۷۸	۱۵	۷۵	۱۲۶۴۲	۷۵	۱۰۱	۲۶۴۲	۷۵	۱۰۲	۷	۱۴	۳۱۴	۱۴	۲۶	۱۰۲	۲۵۴۶	۱۴۹
جنین	۶	۵۰۷	۱۴	۳۴	۷۵۴	۳۴	۳۵	۷۵۴	۳۴	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۴۱	۱۲۷۰	۵
بی صعب	۱	۳۰	۲	۲۹	۱۶۷۷	۲۹	۳۶	۱۶۷۷	۲۹	۱۰	۱	۰	۰	۰	۰	۳۱	۱۷۱۷	۳۹
یکون	۹۰	۲۰۷	۲۴۱	۱۸۰	۹۸۳۵	۲۲۲	۹۰	۵۶۶۶	۲۳۳	۱۰۲	۷۷۳۶	۳۶۸	۱۶۴۹۵	۱۶۷	۸۳۳	۶۲۹	۴۳۹۳۹	۱۹۹۷

بیروتہ بردہ صنایع مکتبی لازمدر . چونکہ مملکتہ صنعت محبتی یک جوقدر . حقیقہ کوزل شیلرہ پایلیور .
 فرانسرلرک بیروتہ بردہ (École Laïque) نامیلہ بر مکتبیری واردرک ، سلایکدہ کی مکتبیرینہ بکزر . بو مکتبیدہ کلیساری اولدینی کی ، عبادات و طاعات دینیہ دخی اجرا ایدلامکدہ در . بو مکتبیک بردہ حقوق شعبہ سی واردر .
 بو مکتبیلردن بیشقہ ابتدائی واعدادی درجہ سندنہ اجنبیلرک سائر مکتبیری دہا واردرک ، بولرک ہیچ بریسنده تورکچہ تدریس ایدلیور . عثمانی برطلہ بورلرہ دوام ایتدکدن صکرہ آز مدت ایچندہ عثمانلیغنی ، حتی مسلمانلغنی اونوتور کیدر .
 بیروتہ اک زیادہ جالب نظر دقت برشی دہا واردرک ، خرسقیانلرلہ مسلمانلرک اسملری بربرینہ مشاہددر . یالکزر خرسقیانلرلہ (محمد) و (احمد) اسملری یوقدر .
 حاصلی دولت ، بیروتہ برحکومت عثمانیہ تی ایس ایتمک ایسترسہ معارفہ دقت ایدوب ، آکا کورہ فداکارلقدہ بولنلی وتورکچہ لسانیہ دہ بوسورتلہ نشر وتعمیم ایللیدر .
 عین زماندہ یوقدرلہ ایش بیتمز ، عدالت و مساواتک لایقیلہ احرا وتأمینیلہ قوتلی برحکومتہ بورادہ شدتلہ احتیاج واردر . بوایسہ دکرلی وهر درلو تجربہ دن یکمیش جدی ، فعال ، دولتک حثیتی محافظیلہ مقتدر مأمورلرلہ میدانہ کلہ بیلیر .
 حال حاضرده مأمورلرلہ اہالی پینندہ کرکی کی براختلاط یوقدر . بونک اک برنجی سببی ایسہ اہالینک تورکچہ آشنا اولاملری ومأمورینتدہ عربچہ تسکلم ایدہ ماملری در .

وتعمیمی حقندہ وار قوتلرلہ یاردم ومعاونت ایتمکہ حاضر اولدقلرینی معارف مدیری سوبلدیکی کی کندیلرندنہ استدلال ایشدم . مثلاً کرک کوچوک وکرک بویوک مکتبیلرک انشا وتأسیسی ایلہ معارفک ترویجی حقندہ حکومت بولرہ سنوی بر مقدار تخصیصات ویررسہ آز بر زمان ایچندہ بالادہ عرض ایلدیکم فلا کتلردن ملت نجیبہ عثمانیہ تی قورتارمقی امکان داخلندہ در . بورادہ بر (کلیہ) - کہ دارالفنون دیمکدر - انشا - نک لزومنه کرک والی وکرک اہالی طرفندن دفعاتلہ معاف نظارتنہ مراجعت اولدینی حالہ مطلوب درجہ سندنہ بر نتیجہ دسترس اولہ مامشلردر . یالکزر اوچ یوز لیرا قدر بر معاونتہ اکتفا ایدلشددر .
 بورادہ بر صنایع مکتبی واردرکہ اسمی وار جسمی یوقدر . فقط مکتبیک بناسی غایت بویوک و بر دارالفنون اتخا ذینہ من کل الوجوه الیریشلیدر . فرانسرلرلہ آمریقانلرک طبیہ وحقوق مکتبیرینہ رقابت ایتمک ایچون حکومت بردارالفنون انشاسنہ ایرکچ مجبوردر .
 قونیہ حقوق مکتبیلہ شام طبیہ مکتبیتی حکومت بیروتہ نقل ایدوب مکتب صنایع بناسنی دہ بو ایشہ حصر ایلیدر . والی ولایتکدہ فکری بو مرکز دہ اولدینی ایشدم . حتی بوبادہ معارف نظارتیلہ باب عالی بہ فکری بیلدیرمشددر .
 بیروت ولایتندہ ایکی طبیہ مکتبی واردر . بری فرانسرلرک ، دیکری دہ آمریقانلرکدر . آمریقان وفرانسز طبیہ مکتبیلرینک بہرندہ اوچر یوز طلبہ واردر .
 بو طبیہ مکتبیلرندہ اجزاجلیق ایچون برر شعبہ اولدینی کی ، عینی زماندہ آمریقان طبیہ مکتبندہ دیشجیلک ایچون دہ بر شعبہ کشاد ایدلشددر .
 آمریقانلرک بردہ تجارت مکتبیری واردرکہ نفوذلرینی بو وسیلہ ایلہ دہا زیادہ تأمینہ موفق اولہ کلکدہ درلر .

بیروت ژاندارمه و پولیساری مطلوب بر حالدہ دکلدرلر . چونکہ ہم عدلری آز ، ہمہ ...

(رأس بیروت) ده بولنان براجزاخانہ ده بولندیم ائشاده اسغنی بیلمدیکم کنج بر پولیس کلدی ، علاج ایستدی ، بالنتیجہ (بل صغوقلی) نه دوچار بولندیقی اجزای سولی دی . دیگر بر پولیس ده سوقاقدہ وظیفہ باشنده بولندینی ائشاده بر طرفدن (قونیاق) ایچوب دیگر طرفدن ده غراموفون چالدریوردی . بونی بن رأی العین کوردیکم کبی ، ابرتسی کونی جراند محلیه ده یازمشدر . حکومت عثمانیه نك آسایش مأمورانی درعهده ایدن بر مأمور بویله اولورسه آرتق حکومتک اهالی نظرندہ حیثیت واعتباری قالیری ؟!

(احمد آغایف) بکک مدعش عدلر آلتندہ بر مقالہ سنی اوقومشیدم . حقیقه بیرونده ومالک عثمانیه نك بر جوغنده بولنان مکاتب اجنبیه پک دهشتی بریکون تشکیل ایدیورلر . بوکا بناء بوراده پک درین بر صورتده ایتدیکم تحقیقات نتیجہ سنده آئیده کی ایستانتیق جدولی تنظیمه موفق اولدم . یالکیز جدولک دقتله قارئین طرفدن مطالعه اولنمسی رجا ایدرم . نتیجہ ده هرشی آکلاشیلر .

اهالی محلیه بی حکومتدن صغوتدیران اسباب ووسائلک باشلیجه سی تربیه اجنبیه ایله متربی اولسی . وثانیاً دور سابقده کی مأمورینک ظلم وارثکیایدر . مهور و طیتدن صکره هرنه قدر ارتکاب عادت مذمومه سی اورتهدن غائب اولمش ایسه ده کوکی هنوز مع التأسف قلع وقع ایدلامشدر .

برده مع التأسف عربلق تورکک ، آیرلیق غریبق حسیاتی نشر ایدمه جک جریانک ده بیرونده نشر وتعمیمی ایچون بر جریان خفی موجود اولدینی (فتان قحطان) نامی آلتندہ بر جمعیت تشکیل ایلدکلرینی اکلادم . فقط جداً ثم جداً عقلای ملت اوزرینه بر تأثیر اجرا ایدمه نامکده اولدکلرینی و یالکیز بر قاج سرسریدن عبارت بولندکلرینی ده استخبار ایتدم .

بوراده شمیدیک احکام عرفیه سایه سنده آسایش حکمفرمادر . بونی بیرونک ایلری کلن ناموسلی ذواتی بر نعمت تلقی ایدیورلر . حتی اشرافدن برینک بیاناته باقیلرسه ، دیوان حرب عرفینک تشککدن اول هرکیجه سلاح سسلری ایشیدیلر ومطلقا وقوعاته سبیت ویریلیدی . فقط احکام عرفیه سایه سنده بو حال کلیاً رفع وزائل اولمشدر .

بونی یازمقدن مقصدم بیرونک دائمی بر صورتده احکام عرفیه ایله اداره ایدله ییله جکینی تأیید ایتک دکلدر . آنجیق قوی بر حکومت ، مملکتک شدتله محتاج اولدینی بیلدیرمکدر .

ذاتاً بوراده تشکک ایدن دیوان حرب اوقدر شدتله مشغول دکلدر . یالکیز وجودی اهالی به بر رحت اولمش و شریرلره حدلرینی طاندیرمشدر . شمیدیک بو قدر یتیشیر .

س . م . توفیق بیروت

بلغارستانه بخار مخصوصه:

— ۴ —

کچن مکتوبده صوفیه کلکده کی مقصدیمی ایضاح ایتشدم . کرک بورایه کلر دن و کرک کلدکدن صوکره بلغارستان معلمین اسلامیه سی نامه بلغارمعلمین قونفره سته اشتراک ایدن ذواتک بعضیلرله کوروشدیکم کبی بالخاصه قونفره رئیس ایله ده کوروشدم . بالطبع معارف اسلامیه به عائدخیل معلومات ایدندم . بوسورتله دسترس اوله ییلدیکم معلوماتی ، بونکله برابر بلغارستان مکاتب ابتدائیه اسلامیه سته مخصوص و « ۱۲۶ » ماده و برچوق ایضاحاتی حاوی اولان تعیبات و مذکور مکاتبه عائد بروغرامی کوبدریورم . کرک تعلیمده محتوی اولدینی مواد ؛ کرک بوماده لک هر بریسی مذاکره ایدیلرکن قونفره ده جریان ایدن مناقشات ومباحثات علمیه کوستریورورک :

بلغارستان اهالی اسلامیه سی و بالخاصه وطنک ، ملنک سعادت و سلامتی کندیلرینه مودوع اولان محترم معلمین اسلامیه ، وقونفره اعضالری حقیقه احتیاجاتی ، کلامشیر ، حقیقه انتباه و تیقظ دوره سنده اولدیغیزی ؛ ملت اسلامیه نك مبتلا اولدینی مرض و آنک تدویسی نه یولده اوله جفی بحق تقدیر ایشیلر ، بونک ایچون بتون فدا کارلرله بومرض مزمنی عوایمه به چالیشورلر . بن بو . یوز قرق آتی ماده نك هر بریسی حقندہ جریان ایدن مذاکره بی بالذات کوروب اوقودیم ایچون یقین بر زمانده بلغارستان مسلمانلرینک بر معارف اردوسی تشکیل ایدمه جکلرینه قناعت حاصل ایلدم .

الوبررکه بتون معلمر ، اهالی عزملرنده ثبات ایتسونلر ، یورولسونلر ، بزده اولدینی کبی اولاهوس ایله پک حیزلی کیده رک صوکره دوریورمسونلر ، ذاتاً دورمق ده قابل دکل یا ؛ ویلسونلرکه هر کوجسکک یاننده برده قولایلق واردر « ان مع العسر یسراً ! » شوراسیده معلوم اولدیرکه بو خصوصده معلمین متفق اولمی ، غرض عوض کبی شیلر بسله میه رک وطنی ، ملتی دوشونملی . بن ایستردم که بوماده لر حقندہ جریان ایدن مباحثات علمیه دن بتون سبیل الرشاد قارعلری مستفید اولسونلر ؛ مع التأسف بو قابل اولدینی جهته یالکیز یکریمی بشدی ماده نك مذاکره سی مناسبتله قونفره اعضاسندن محترم برذاته سولمش اولدینی مهم فقره لری ذکر ایله اکتفا ایدمه جکم .

تعلیماتنامه ده کوریله جکی وجهله یکریمی بشدی ماده عیناً شودر

ماده ۲۵ - « هر معلم ، اوقات خالیه سنده ، باخصوص ایام تعطیلده علمی و تربیوی معلوماتی تزئید وتوسیعہ مجبوردر . آرزو اولنورکه معلمر ، طوبوغرافیا ، جغرافیا ، طبقات ، فنلرینه دائر معلومات آلفه ، مملکتک احوال اقتصادیه سنی اوکرنمکه ، ملی تورکولری ، ماصاللری ، عداقی ، حاصلی وطنک احوال عمومیه سنی ضبطه چالیشیلر . » بو ماده یی شرح مقامنده کی فقره بروجہ آئیدر :

« افندیلر! تزئید ، وطلب علم ایله مأمور اولان بزمسلمانلر ، وبخصیص معلمر ، اوقات خالیه سنی مطالعه به حصر ایله علوم و فنون متنوعه ده ؛ باخصوص صنعتن اولان تدریس وتربیه اطفاله متعلق صوکر زمانلرده انتشاره باشلایان رسائل وکتبی اوقویه رق توسیع معلومات ایتدیلر . زمان ؛ زمان ترقیدر . اگر بزترقی ایتمه به چالیشمز سه ق انحطاط محققدر . تاریخ نظرندہ ، وجدانغز حضورندہ مسئول قانیرز .

افندیلر! چوققلرینی تربیه ایتدی درعهده ایتدیکم بوماضیمی شانلی ؛ فقط حالی پریشان زوالی ملت اسلامیه نك سعادت وسلامتنه خدمت ایدمه یلمک ، اولنری بولندینی مزلفه جهانندن قورتارمه یلمک ایچون پک چوق فدا کارلرلر یایغفه مجبورز . بلغار افکار عمومیه سنی اویاندیرمق ده پک چوق همترلی سبق ایدن متوقفا (سلاویقوف) ک . ترجمه حالنده پک چوق شیلر کوردم ؛ زوالی کندیسنی ممتنه سودیرنجه ، ملنک توجهنی قازانجه پک چوق صیقینیلر ، مادی پک چوق فدا کارلرلر یایغفه مجبور اولمش . برچوق محرومیتلره ، تحقیراته قانلاعش . فقط صبر وثباتله بالنتیجہ حرامنه نائل اولمش . بزده سلکمزده تقیض ایدمه یلمک ، موفق اوله یلمک ایچون بویوک فدا کارلرلر یایه جق ، معلوماتغزی زیاده لشدیرمه جکر .

ایکینجی فقره به - آرزو اولنورکه دن آشایغیسی - کلنجه ؛ بر انسان بولندینی مملکتک منسوب اولدینی ملنک تاریخنی یلمک فرضدر وطن ایدرم که بوراده همیز متفقز . پک اعلا! بز بلغارستان تورککری تاریخغزی بیلورمیز؟ ماضیمیزی طانبورمیز؟ بن دیه جکم که خایر !

جام تاریخ اوقومبور ، اوقوتیمبورمیز؟ اوقویور و اوقوتویورز . اما ، اوعوم تورکیا تاریخنی ؛ یا بولندیمیز بلغارستان ، بواسکی طونه ولایتی ، یا بواسکی روم ابلی ایالاتی تاریخ خصوصینه دائر نه بیلوروز؟ مثلاً ، جمعه ، شمنی ، یکی بازار ، عثمانی بازار ، وارنه ، روسجق حقندہ نه معلوماتغز وار؟ بورالک اهلایسنه دائر نه بیلوروز؟ دلی اورمانک آدمی ایله قارلوانک ویاخود بشقه برلرک آدملری بربرلرینه بکزیورمی؟ بو بکزه ماضی لکک سببی نه در هیچ تحقیق ایتدکی ؟